

Extra bijlage:
Villamedia magazine (NL)
gaat Vlaams

Raad voor de Journalistiek codificeert deontologische regels

Wissels aan de top bij VTM en *De Morgen*

Stephen Engelbert van *ProPublica*: journalistiek voor de goede zaak

Betty Mellaerts: 'Ik heb ongelooflijk veel van mijn *interviewees* geleerd'

En VVJ-leden genieten van kortingen op enkele mooie boeken

De Journalist

m a g a z i n e v a n d e v v j

De Journalist 140 - 22 oktober 2010 - verschijnt maandelijks - v.u. pol deltour, IPC, résidence palace blok C - wetstraat 155 1040 Brussel

UIT DE VVJ

- Gordijnen in het glazen huis 3

ACTUEEL

- Een nieuwe deontologische code 4
 Metro viert tiende verjaardag 5
 Nicholas Lataire leidt VTM-nieuwsdienst 6
 Ook hoofdredactie *De Morgen* herschikt 6
 VVJ-afdeling Antwerpen-Limburg heeft nieuw bestuur 7
 Interview met Stephan Engelberg van *ProPublica* 8-9
 Europees Mensenrechtenhof versterkt bronnengeheim 10
 I-pad brengt nog geen redding voor betalend nieuws 11

SCHEEF BEKEKEN

7

FORUM

- Aad van Maanen over voorverpakt nieuws 9

ICONEN VAN DE VLAAMSE JOURNALISTIEK: BETTY MELLAERTS

- 'Het is een misverstand dat ik geen gevoel voor humor heb' 12-13-14

BOEKEN

- Ad Van Liempt over zijn Canon van de journalistiek 16
 Journalisten op de Antwerpse Boekenbeurs 17

MENS ACHTER HET NIEUWS

- Aagje Vanthomme (VTM) wordt rustig van taarten bakken 18

ONDER EMBARGO

19

SERVICE

- Vierde Mediacafé deBuren: *free news, bad news?* 5
 Persloop 11.11.2010 in Tervuren 7
 VVOJ-Conferentie in Gent op 19-20 november 15
 Korting op boeken voor VVJ-leden 16-17

Patrick Martens (Knack) overhandigt als voorzitter van de vzw Raad voor de Journalistiek een exemplaar van de nieuwe deontologische code voor journalisten aan minister van Media Ingrid Lieten (sp.a). De Raad maakte het document, een bundeling van oude reglementen en recente richtlijnen, op 6 oktober openbaar. Lieten verklaarde meteen dat ze perssteun voortaan koppelt aan het engagement om de Raad voor de Journalistiek en zijn nieuwe code te respecteren.
 (Foto Gvdw/PhotoNews)

De Journalist *Uit de VVJ*

MAGAZINE VAN DE
VLAAMSE VERENIGING VAN
JOURNALISTEN (VVJ)

COÖRDINATIE

Pol DELTOUR
pol.deltour@journalist.be

VASTE MEDEWERKERS

Jan BACKX
Ivan DECLERCQ
Marleen SLUYDTS
Johan VAN CUTSEM
Luc VANHEERENTALS
Mark VLAEMINCK
BELGA PICTURES
PHOTO NEWS
ZAK

REDACTIESECRETARIAAT

Résidence Palace
Blok C - Lokaal 2232
Wetstraat 155 - 1040 Brussel
Tel. 02/235.22.70
Fax 02/235.22.72
info@journalist.be
www.journalist.be

ABONNEMENTEN

Marleen Sluydts
Zie adres hierboven
info@journalist.be

RECLAMEREGIE

Lisbeth MOONS
Zie adres hierboven
info@journalist.be

LAYOUT EN DRUK

Poot Printers
Industrialaan 12
Zone maalbeek
1702 Groot-Bijgaarden
Tel. 02 467 30 30
Fax 02 463 58 30
www.pootprinters.be

VLAAMSE
VERENIGING VAN
JOURNALISTEN

Lid van de Unie van Uitgevers
van de Periodieke Pers

Uit de VVJ

GORDIJNEN IN HET GLAZEN HUIS

Bij de opening van het parlementair jaar zorgde Kamervoorzitter Flahaut meteen voor een primeur: een rel met de pers. Na allerlei zogeheten 'incidenten' vond Flahaut het blijkbaar nodig om plots verboden zones te creëren voor journalisten in het parlement. Waar mogen ze nog wel en waar mogen ze niet meer komen? Die *no go* zones hebben bij de hele Wetstraatpers grote verontwaardiging gewekt. De voorbije jaren waren we gewend geraakt aan een veel opener beleid. En ere wie ere toekomt: dat hebben we te danken aan oud-Kamervoorzitter Herman De Croo. Hij wilde van het parlement een glazen huis van de democratie maken. Flahaut wil er nu gordijnen hangen. Eenzijdig heeft hij een aantal "tijdelijke en dringende" maatregelen opgelegd die het werk van de journalisten serieus aantasten. Alsof een schutskring rond de pers nodig is om de parlamentsleden te beschermen. In een fors communiqué noemde de AVBB zo'n dictaat onaanvaardbaar, en Flahaut draaide al bij. Er volgt nu toch overleg met alle mediahuizen over de faciliteiten voor journalisten om professioneel te kunnen werken. De VVJ en AJP zullen er alles aan doen om tot goede en werkbare afspraken te komen voor iedereen: audiovisuele en geschreven pers.

Intussen veroorzaakt de crisis in de media nog altijd kleine naschokken. Herinner u de afdankingen en een leegloop bij *De Morgen*. Vele journalisten hebben al elders onderdak gekregen. Hoofdredacteurs die van stoel wisselen, het kan snel gaan. Eerst Peter Vandermeersch weg bij *De Standaard*, nu Klaus Van Isacker bij *De Morgen*, en opgevolgd door iemand van *De Standaard*: Wouter Verschelden. Her en der springen er nog enkele collega's: volatiele beurzen, volatiele kiezers, volatiele media. De verzuiling en de eeuwige trouw aan hetzelfde medium zijn definitief voorbij. Dat is maar goed ook, het zorgt voor zuurstof en hopelijk voor betere journalistiek.

Goed nieuws kregen we nog van de Vlaamse ministers van Media en Begroting: de VVJ behoudt haar werkingssubsidie voor dit jaar. Zo kunnen we onze wettelijke opdrachten in verband met de erkenning van beroepsjournalisten stipt blijven uitvoeren. En kunnen we de verhoging van onze lidgelden – noodzakelijk alleen al maar wegens de inflatie – beperken tot wat haalbaar is voor iedereen. Alvast bedankt voor het hernieuwde vertrouwen in onze beroepsvereniging.

Marc Van de Looerbosch
Voorzitter VVJ

EEN NIEUWE JOURNALISTENCODE

Een Grondwet voor Vlaamse journalisten. Een deontologische bijbel. Zware termen waren niet van de lucht toen de Raad voor Journalistiek begin oktober zijn nieuwe beroepsethische code voorstelde.

Luc Vanheerentals

De Raad is in 2002 door de VVJ en de Vlaamse mediahuizen opgericht als onafhankelijk zelfregulerend instrument voor de journalistiek. Vanaf nu zal de Raad de nieuwe code hantieren als toetssteen bij de behandeling van vragen en klachten over journalistieke beroepsethiek. Het document is een codificatie van de diverse regels die tot dusver werden toegepast, vooral de *Internationale verklaring van plichten en rechten van de journalist* uit 1971 en de *Belgische code van journalistieke beginselen* uit 1982. Beide basisteksten werden ineen geschoven, geactualiseerd en bovendien aangevuld met een reeks richtlijnen die de Raad voor de Journalistiek zelf in zijn inmiddels achtjarig bestaan goedkeurde. Het resultaat is een overzichtelijk geheel van 27 artikelen, gegroepeerd rond vier kernwaarden: waarheidsgetrouw berichten, onafhankelijk informeren, fair play, en respect voor privéleven en menselijke waardigheid. Bij 8 artikelen zijn in een bijlage bij de code aanvullende richtlijnen opgenomen.

Gewetensclausule

De nieuwe code werd op papier gezet door een *taskforce* bestaande uit Flip Voets (secretaris-generaal van de Rvdj), Pol Deltour (nationaal secretaris VVJ), Tim Pauwels (VRT-journalist en voorzitter van de deontologische adviesraad daar) en Wim Criel (bedrijfsjurist Roularta). De vzw achter de Raad voor de Journalistiek, die verantwoordelijken van VVJ en mediahuizen omvat, keurde het document op 20 september goed.

"Actualisering drong zich op omdat het journalistiek beroep de afgelopen dertig jaar grondig is veranderd", zegt Filip Voets, die ook ombudsman is bij de Raad voor Journalistiek. "Denk aan evoluties als de toenemende concurrentie en commercialisering, de grotere snelheid van de berichtgeving, de impact van het beeld op tv en in de gedrukte media, het internet..."

Dat allemaal plaatst het beroep voor nieuwe uitdagingen." Patrick Martens, voorzitter van de vzw Raad voor de Journalistiek, herinnert eraan dat de Raad sinds de start in 2002 in antwoord op vragen en klachten reeds ettelijke richtlijnen uitvaardigde. "Het was nodig dat allemaal te bundelen", aldus Martens. "Toch blijft essentieel dat het in deze code gaat om minimumregels, principes, streefnormen. Wat we nastreven is een zo correct mogelijke journalistiek. Met dit initiatief willen we mediagebruikers ervan overtuigen dat journalisten en mediadirecties hun rol met de grootste zorgvuldigheid trachten te vervullen." Maar een lijst van wettelijke voorschriften is dit dus niet, voegt Martens daar

onmiddellijk aan toe. "De Raad is geen rechtbank. De valkuil van een juridische benadering moeten we ten allen prijze blijven vermijden."

De code begint met enkele principesverklaringen over het recht op informatie en de vrijheid en onafhankelijkheid die noodzakelijk zijn opdat journalisten hun werk goed kunnen doen. "De verantwoordelijkheid van de journalist tegenover het publiek veronderstelt een maximale vrijheid. Deze heeft voorrang op zijn verantwoordelijkheid tegenover werkgever en overheid", staat in de aanhef.

Andere artikelen gaan daar op door. De vrijheid van informatie, commentaar en kritiek dient maximaal te zijn (artikel 7). Maar ook: de journalist en zijn redactie bewaren hun onafhankelijkheid en weren elke druk (artikel 9). Hetzelfde artikel 9 bevat ook de zogenaamde gewetensclausule: de journalist heeft het recht om opdrachten die niet stroken met de journalistieke ethiek te weigeren. In een richtlijn bij dit artikel wordt nog verduidelijkt dat de hoofdredacteur de onafhankelijkheid en integriteit van de redactie moet bewaken. Daarbij moet hij er ook op toezien dat commerciële acties geen invloed hebben op de onafhankelijkheid van de redactie.

Mediabeleid

Vlaams Mediaminister Ingrid Lieten betuigde bij de voorstelling van de code haar volledige steun eraan. Lieten riep hoofdredacteurs, eindverantwoordelijken en journalisten op de nieuwe tekst in de dagelijkse praktijk consequent toe te passen. Bij ceo's en aandeelhouders van mediabedrijven drong ze erop aan "de code te verankeren in interne procedures en organisatie".

Volgens Lieten bewijst de code alleszins "dat de volledige Vlaamse professionele mediasector de Raad voor Journalistiek als zelfregulerend instrument voor de behandeling van klachten erkent".

"Ik engageer mij dan ook om alle financiële tegemoetkomingen in het kader van mijn mediabeleid te koppelen aan de erkenning van de Raad en het ter harte nemen van de nieuwe code. Mijn collega-ministers roep ik op hetzelfde te doen voor initiatieven die zij nemen."

Het aantal klachten bij de Raad voor de Journalistiek blijft intussen lichtjes stijgen. De eerste jaren werden er zowat twintig à dertig dossiers geopend, dit jaar zijn het er al 36. Flip Voets verwacht dat het aantal in 2010 zeker boven de veertig zal uitkomen.

Grosso modo wordt er volgens Voets overigens wel degelijk

Mediaminister Lieten koppelt perssteun voortaan aan de expliciete erkenning van de Code van de Raad voor de Journalistiek. (Foto Gvdw/PhotoNews)

rekening gehouden met de uitspraken van de Raad. "Onze bedoeling is niet in de eerste plaats om journalisten op de vingers te tikken, maar wel om aan te geven waar de grenzen liggen in de hoop dat men daaruit leert. Ondanks de uitzonderingen werkt die zelfregulering goed."

De Code van de Raad voor de Journalistiek is te consulteren en te downloaden op www.rvdj.be en www.journalist.be. Zowel bij de Raad voor de Journalistiek als de VVJ kan men ook steeds een brochure met de code verkrijgen.

RUIM 1 MILJOEN LEEST TIENJARIGE METRO

Tien jaar na de start wordt de gratis krant Metro dagelijks gelezen door 1,01 miljoen mensen, een verviervoudiging van de beginoplage.

Met 624.800 Franstalige lezers is *Metro* thans de meest gelezen krant in Brussel en Wallonië. In Vlaanderen moet het gratis dagblad enkel onderdoen voor *Het Laatste Nieuws*. De korte actualiteitsberichten, die samen zo'n 20 minuten lezen vergen, maken de krant toegankelijk voor eenieder. Uitgever Mass Transit Media, een jointventure van Concentra (51 procent) en Rossel (49 procent), haalde de inspiratie voor dit krantenconcept in Zweden. Van elk nummer worden circa 300.000 exemplaren verspreid via trein- en metrostations, hogescholen, universiteiten, Panos-winkels en meer dan 400

stations te verhinderen. Hoofdredacteur Arnaud Dujardin in een recent edito naar aanleiding van 10 jaar *Metro*: "Het is uiteindelijk onder druk van de lezers, die het kabinet-Durant met telefoontjes en brieven bestookten, dat we onze displays toch in de stations hebben kunnen plaatsen." Directeure Monique Raaffels is er vast van overtuigd dat *Metro* geen negatief effect heeft gehad op de krantenverkoop. "De dalende trend van de dagbladverkoop was voorheen al ingezet en is niet spectaculair toegenomen sinds onze komst", zegt ze. "Of het lezen van *Metro* aanzet tot de aankoop van een gewone krant, zoals anderen beweren, is iets dat nader moet worden onderzocht. Feit is wel dat *Metro* veel gelezen wordt door jonge mensen." (LV)

Mediaminister Lieten koppelt perssteun voortaan aan de expliciete erkenning van de Code van de Raad voor de Journalistiek. (Foto Gvdw/PhotoNews)

bedrijven. De krant heeft 40 mensen in dienst, van wie de helft journalisten.

Volgens Monique Raaffels, directeur van Mass Transit Media, is *Metro* sinds drie jaar rendabel. "2009 was wegens de economische crisis ook voor ons een moeilijk jaar", zegt ze. "De bedrijfsopbrengsten daalden met 11% tegenover het jaar voordien, wat vooral te wijten was aan de moeilijke jobadvertentiemarkt. Veel winst hebben we vorig jaar dus niet gemaakt, ook al gingen we nog altijd niet in het rood. De vooruitzichten voor dit jaar zijn terug vrij positief. Ik verwacht dat we dit jaar terug goede cijfers draaien."

Vorig jaar lanceerde uitgeverij Mass Transit Media nog een nieuw initiatief: een maandelijks magazine dat behalve in de zomermaanden bij *Metro* zit. Telkens staat een ander thema centraal: fashion, nieuwe media, jobs...

Bij de start was het idee van een gratis krant zeer omstreden. Gevreesd werd voor een negatief effect op de reguliere dagbladverkoop. Uitgevers, vooral in het zuiden van het land, zetten toenmalig minister van Transport Isabelle Durant (Ecolo) sterk onder druk om de verdeling van *Metro* via trein-

MEDIA café

**Mediacafé # 4: Free news, bad news?
Must online news be free?**

Thursday 18 November 2010 - 20:15

Artevelde Hogeschool, Campus Kantienberg, Voetweg 66, 9000 Ghent

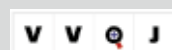
The Times recently installed a so-called 'paywall' around its online edition, an invention of media tycoon Rupert Murdoch. Can we transfer the old business models, in which we pay for printed newspapers, straight to online media?

A debate with **George Brock**, head of Journalism department, City University London, **Paul Lewis**, *The Guardian* and Reporter of the Year (British Press Awards 2010), **Dieter Haerens**, COO Mediafin. Moderator: **Piet Depuydt**, financial editor *NRC Handelsblad*.

in English - admission free

reservation recommended: info@deburen.eu +32 (0)2 212 19 30

Organisation:

More information: www.deburen.eu

VTM WIJZIGT STRUCTUUR HOOFDREDACTIE

VTM heeft de hoofdredactie van haar nieuwsdienst herschikt. Waar vroeger een college zich beraadde over de nieuwsuitzendingen, is nu de dertigjarige Nicholas Lataire als enige operationele hoofdredacteur aangesteld.

Lataire krijgt daarmee de dagelijkse leiding van het VTM-Nieuws in handen. Hij wordt bijgestaan door Peter Denruyter en Jeroen Wils, allebei chef nieuws. Zij worden verantwoordelijk voor de *inkant* (eerste behandeling van de binnenkomende informatiestroom) en de *uitkant* (verwerking van het nieuwsitem voor de uitzending). Denruyter en Wils nemen voortaan ook de begeleiding en coaching van de journalisten op zich. Lataire van zijn kant wordt bevoegd voor de inhoudelijke beslissingen over de dagelijkse nieuwsuitzendingen. In 2008 werkte hij als reportagemaker voor *Telefacts*. Vervolgens werd hij redactiechef bij *De Gentenaar* maar eind 2009 al keerde hij terug naar VTM als eindredacteur bij het Nieuws.

Eric Goens, directeur informatie bij VTM, geeft aan dat het beslissen in groep over wat dagelijks in het nieuws zit "een minder werkbare situatie" is. "Lataire zal natuurlijk niet op een eilandje opereren, maar hij heeft alleszins het laatste woord. Denruyter en Wils krijgen bovendien ook andere taken. In onze vorige structuur waren we heel nauwlettend bezig met de opbouw van het nieuws, maar

we schoten tekort in persoonlijke begeleiding en coaching van de journalisten. Onze redactie is immers vrij jong en we zijn elk dag zo sterk en zo zwak als de sterkste en zwakste stukken in het nieuws."

Fernand Van Oostende, die tot dusver ook in de hoofdredactionele kerngroep zat, zal zich blijven inlaten met de agendasetting. Wim Daeninck, een ander lid van het vroegere nieuwscollege, heeft inmiddels de redactie verlaten. Stef Wauters blijft nieuwslezer maar funktioneert ondanks zijn titel niet als operationele hoofdredacteur.

VTM kondigde bij de aanstelling van Lataire ook nog aan dat het Nieuws "een proces van vernieuwing" zal ondergaan "met zowel inhoudelijke als vormelijke wijzigingen". Lataire merkt daarbij op dat er wel degelijk ruimte is voor verbetering. "De komende dagen en maanden zullen we blijven werken aan een redactie die elke dag alert, relevant, betrouwbaar en kwaliteitsvol nieuws brengt en dat op steeds meer platformen". Noch Lataire noch Goens wil momenteel meer details geven. "We zitten met een behoorlijk ambitieus project", aldus Goens, die qua timing wel een tipje van sluier oplicht. "Hou de kerstman maar in de gaten." (LV)

Nicholas Lataire, de enige echte VTM-hoofdredacteur. (Foto Belga)

EN OOK DE MORGEN KRIJGT WISSEL AAN TE TOP

Ook de hoofdredactie van *De Morgen* is grondig herschikt. Algemeen hoofdredacteur Klaus Van Isacker verdwijnt, Wouter Verschelden komt van *De Standaard* over en is co-hoofdredacteur naast Bart Van Doorne.

Het vertrek van Klaus Van Isacker is geen complete verrassing. Hij lag al van bij zijn aantreden als hoofdredacteur in 2007 moeilijk op de redactie van *De Morgen*. Het collectieve ontslag van anderhalf jaar terug, dat een kwart van de redactie trof, ondermijnde zijn positie nog meer. Van Isacker mag van grote baas Christian Van Thillo nu aan de slag als projectleider Nieuwe Media bij De Persgroep. Bart Van Doorne, die net als Van Isacker van VTM kwam, blijft op post als hoofdredacteur. Hij krijgt wel het gezelschap van Wouter Verschelden, die van de politieke redactie van *De Standaard* overkomt. Ook Steven Samyn verlaat de Wetstraatredactie van *DS* voor *De Morgen*. Hij wordt er een van de commentaarschrijvers. Samyn en Verschelden waren

samen ook VVJ-délegué bij *De Standaard*.

De Persgroep maakt er geen geheim van dat ze met het binnenhalen van het duo Verschelden-Samyn weer meer de kaart van kwaliteitskrant wil trekken voor *De Morgen*. Wouter Verschelden behaalde zopas nog een *master in political journalism* aan de Columbia University van New York. Steven Samyn is jurist en fiscalist en werkte eerder voor *De Tijd*. Volgens de laatste CIM-cijfers doet *De Morgen* het niet goed: een verlies van 6,6% in het afgelopen jaar. Behalve Klaus Van Isacker verlaat ook nieuwsmanager Peter Mijlemans *De Morgen*. Hij werkte zowat 23 jaar voor de krant, maar lijkt nu de rekening te moeten betalen voor de herschikking aan de top. (PD)

VVJ-AFDELING ANTWERPEN-LIMBURG BERAADT ZICH OVER TOEKOMST

De regionale afdeling Antwerpen-Limburg van de VVJ denkt aan een nieuwe toekomst met lokale persclubs in Antwerpen en elders als basis.

Op 25 september blies de afdeling verzamelen in het Antwerpse IPV. Al snel koos de vergadering een nieuwe voorzitter: Gust Verwerft. Hij zal worden bijgestaan door oudgediende Aad van Maanen (ex-Belga) en Ellen Wauters (ATV). Een eerste zorgenkind is alvast het IPV, dat in zijn bestaan wordt bedreigd. De Vlaamse overheid zette onlangs haar subsidie aan het perscentrum stop, en ook de stad Antwerpen liet weten andere plannen te hebben met het historische huis Roodenborch. Tegen 31 december moeten de journalisten het huis verlaten. Het personeel van de vzw IPV werkt momenteel in vooropzeg. Gust Verwerft wil in elk geval na 'een veel te lange stilte' nieuw leven blazen in het Antwerpse journalistenleven. Daarvoor denkt hij aan de oprichting van een nieuwe Antwerpse Persclub. Die zou, mogelijk nog in 2010, jaarlijks een *Gouden Pen* kunnen uitreiken voor verdienstelijke journalistiek. "We moeten naar nieuwe wegen zoeken om onze mensen te bereiken", zei Verwerft. "Diverse lokale persclubs elders in het land bewijzen dat ze iets kunnen betekenen."

Marc Van de Looverbosch, voorzitter van de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ), draagt het project een warm hart toe. Van de Looverbosch, die zelf in Mortsel woont, waarschuwde wel om niet te veel tijd te verliezen met nodeloze discussies over wie kan toetreden en wie niet. "We mogen niet gaan discussiëren over het geslacht der engelen, maar laat dit initiatief wel rustig de tijd om op te borrelen." Ook Pol Deltour, nationaal secretaris van de VVJ, ziet nieuwe kansen. "Het IPV lijkt inderdaad met sluiten bedreigd", zei hij, "maar op het puin van het IPV kan iets moois bloeien."

Ann Deceunynck

SCHEEF BEKEKEN

"De ramp met de Chileense mijnwerkers was een ramp met een gezicht. En niet zomaar een gezicht: het juiste gezicht. Blank, herkenbaar, Westers. Die pech hadden de slachtoffers van de overstromingen in Pakistan. Die hadden het verkeerde gezicht of zelfs helemaal geen gezicht. Wegens te massaal – geen 33 maar 15 miljoen getroffen mensen – en op het eerste gezicht niet levensbedreigend genoeg."

Jan Segers in *Het Laatste Nieuws* van 14 oktober 2010

"Ik vind niet dat we door een hele reeks anonieme quotes van regeringsonderhandelaars te publiceren over de schreef zijn gegaan. Die quotes hebben we *off the record* te horen gekregen, en dat hebben we gerespecteerd. Ons bronnengeheim is heilig. Bovendien vinden we dat de mensen het recht hebben om te weten hoe het er achter de schermen aan toe gaat. Hoe al die persoonlijke aanvallen en beledigingen hebben bijgedragen tot de politiek catastrofe die we nu meemaken."

Martin Bruxant, journalist *La Libre Belgique*, in *De Morgen* van 7 oktober 2010

"Met mijn uitgesproken meningen kan ik altijd terecht bij *Dag Allemaal*. (...) Ook bij de VRT vecht iedereen om de *Dag Allemaal* eerst te lezen."

Annemie Peeters, radiomaker bij de VRT, in *Dag Allemaal* van 28 september 2010

"De censuur en mediamanipulatie in China zijn het werk van onzichtbare handen. Zij delen vaak per telefoon mee dat de artikels van sommige personen niet mogen worden gepubliceerd of dat een gebeurtenis niet in de media mag verschijnen. Die onzichtbare handen zijn het centrale propagandabureau."

Uittreksel uit een open brief van een groep veteranen van de Chinese communistische partij, vrijgegeven op 12 oktober

PERSLOOP 2010

5 of 12 km

donderdag 11 november 2010 – 14u30 Vossem - Tervuren

Op donderdag 11 november 2010 vindt in Tervuren de jaarlijkse loopmeeting voor de Belgische pers plaats. De persloop maakt opnieuw deel uit van de 11.11.11-Solidariteitsjogging in Vossem (Tervuren).

Kunnen deelnemen aan de persloop: Journalisten, persmedewerkers, layouters, drukkers, commerciële medewerkers, woordvoerders.

Parcours: keuze tussen 5 kilometer en 12 kilometer. Het licht glooiende parcours loopt door het prachtige park van Tervuren en de omliggende bossen.

Adres: Dorpstraat 38 - 3080 Vossem. Kleedkamers en douches beschikbaar.

Vertrek: 14u30. Voor de pers is een aparte inschrijvingsstand voorzien vanaf 13u30.

Inschrijven: Ofwel via de website: als club 'Pers' opgeven; deelnemingsprijs € 6
Ofwel de dag zelf aan de speciale inschrijvingstafel voor de pers; deelnemingsprijs € 8

Klassementen en prijzen:

Er worden voor de persdeelnemers 8 klassementen opgemaakt: Journalisten – M/V – 5/12 km en persmedewerkers – M/V – 5/12 km.

De winnaar in elke categorie krijgt een ticket voor de Belgacom Memorial Van Damme op 16 september 2011. Unizo schenkt een speciale prijs aan de best presterende freelancer: een schrijfpdracht voor Z.O.magazine. De resultaten worden verwacht tegen 17u. Na de aankomst: gezellig samenzijn en drink.

Meer info:

Luc Blyaert (luc@blyaert.be), Jan Margot (jan.margot@belgacom.be) of Michel Lauwers (m.lauwers@lecho.be)
www.joggings.be www.11.be/11/vossem

met steun van

Vereniging van Journalisten van
de Periodieke Pers
VJPP/AJPP

JOURNALISTIEK VOOR DE GOEDE ZAAK

Dit voorjaar kreeg www.propublica.org als eerste nieuwssite in de geschiedenis een Pulitzerprijs voor de beste Amerikaanse onderzoeksjournalistiek. Stephen Engelberg, *managing editor* van *Pro Publica*: 'As things went down, we went up.' Een gesprek met Engelberg, straks *key note speaker* op de VVOJ-Conferentie Onderzoeksjournalistiek die op 19 en 20 november plaatsvindt in Gent.

Margo Smit
Directeur VVOJ

(Vlaams-Nederlandse Vereniging van Onderzoeksjournalisten)

Het is nazomer 2007, de herfst nadert in Portland, Oregon. De journalistieke winter is in Amerika nog net niet ingevalen. In de maanden en jaren die komen, zullen tientallen kranten wegens gebrek aan inkomsten hun deuren moeten sluiten, zullen TV- en radionieuwsredacties talloze collega's noodgedwongen zien vertrekken, worden *fact checkers* en documentaristen wegbezuinigd. Advertentieopbrengsten tui- melen omlaag en lezers kopen koffie maar geen krant meer. De economische crisis die de Verenigde Staten treft, raakt de journalistiek vol in het middenrif. Maar als die dag de telefoon rinkelt op het bureau van Stephen Engelberg, lijkt er nog geen vuiltje aan de lucht.

Engelberg is *managing editor* van *The Oregonian*, ofwel de man achter de inhoudelijke koers van de grootste kwaliteits-krant van de Amerikaanse staat Oregon. De man aan de andere kant van de lijn is Paul Steiger, ook ooit *managing editor* maar dan van de *Wall Street Journal*. Steiger heeft een missie, een zak geld en een verzoek. Of Engelberg samen met hem een nieuwe non-profit *newsroom* voor onderzoeksjournalistiek wil opzetten. Een naam is er al: *Pro Publica*, potjeslatijng dat 'voor het volk' moet betekenen.

"Ik hield van het werk dat ik deed", zegt Engelberg nu per telefoon. "Ik woonde fijn, had letterlijk een baan voor het leven want mijn bedrijf werkte nog met baangaranties. En toch, als je eenmaal in je leven de kans krijgt iets van de grond af op te bouwen, dan doe je het."

Engelberg en Steiger beginnen in oktober 2007 in New York aan een avontuur dat nu, drie jaar later vanzelfsprekend succesvol lijkt. Anno 2010 is *Pro Publica* een van de invloedrijkste onderzoeksjournalistieke organisaties. De redactie draait op giften en levert zowel een dagelijkse stroom nieuwsverhalen op de eigen website www.propublica.org als soms maanden vergende projecten in samenwerking met zo'n zestig verschillende media in Amerika en daarbuiten. Dit voorjaar kwam het voorlopige hoogtepunt: een Pulitzer prijs voor onderzoeksjournalistiek. Voor het eerst in de geschiedenis van Amerika's meest prestigieuze journalistieke prijs werd hij toegekend aan een website.

"Toch was het allemaal niet zo vanzelfsprekend als het nu lijkt," zegt Engelberg. *Pro Publica* had weliswaar een donatie van 10 miljoen dollar per jaar gekregen, van Herb Sandler, een voormalige bankier die ook ruim doneert aan politieke partijen. En dus, erkent Engelberg, kon hij op zoek naar het puikje onder de verslaggevers. "Maar toch zaten we die eerste tijd alleen maar steeds dezelfde vragen te beantwoorden." Waarom zouden we iets nieuws beginnen? Hoe weten we dat *Pro Publica* een blijvertje is? Gaat het publiek

mijn verhalen nog wel lezen als het daarvoor naar een onbekende website moet? Wil er wel iemand met ons samenwerken als geen krant of TV-station ons kent?

"We hebben steeds gezegd: wij geloven in het idee van onderzoeksjournalistiek zonder winst oogmerk. We geloven dat dit steeds belangrijker zal worden omdat de kranten achteruitgaan. We denken dat we over drie jaar ook nog geld zullen kunnen ophalen. En als ons onderzoek maar goed genoeg is, vinden we ook kranten die onze verhalen overnemen. Sommige topreporters gingen met ons in zee, sommige bleven waar ze waren. En toen kwam de crisis."

Change

Al zal men het op de 23ste verdieping van het statige pand in New Yorks lower Manhattan nooit voluit beamen, de economische en daarmee ook journalistieke crisis heeft *Pro Publica* geholpen. "As things went down, we went up", zegt Engelberg kernachtig. "De nood aan goede journalistieke verhalen tegen weinig kosten werd in korte tijd heel groot. En dus werden wij interessant. Want voor onze verhalen is grotendeels al betaald. Door onze donateur. Voor hem telt maar één adagium: *We do journalism that brings change.*"

Pro Publica is niet de enige non-profit onderzoeksjournalistieke nieuwsvloer in Amerika. Overal in het land ontstonden de afgelopen jaren dit soort initiatieven, de eerste al eind jaren '70. Bevlogen journalisten lanceerden toen het *Center for Investigative Reporting* in Californië en het *Center for Public Integrity* in Washington DC. Zij richtten zich vooral op verhalen die niemand anders maakte, zoals grootschalig onderzoek naar campagnefinanciering. De eerste nieuwsvoorziening zonder winst oogmerk was trouwens Associated Press, dat al in 1846 ontstond uit de samenwerking van een groot aantal kranten en persbureaus. De laatste jaren beginnen vooral ontslagen verslaggevers voor zichzelf. Teleurgestelde lezers zetten kleinschalige platforms op waar professionals tegen betaling verhalen uitzoeken. Tussen 2005 en 2009 doneerden ruim 180 landelijke, lokale en familiefondsen bijna 130 miljoen dollar aan journalistieke initiatieven. Dat becijferde het J-Lab, een onderdeel

van American University in Washington DC. Het rapport waarin de cijfers stonden, kwam zelf ook tot stand door een gift.

Sinds begin 2008 draait *Pro Publica* als een 'normale' nieuwsredactie. Met in totaal 32 redacteuren, verslaggevers en researchers, een fondsenwerver en pr-man, actieve web-specialisten en twee ervaren mannen aan de top. Dagelijks wordt er (kort!) vergaderd. "En we hebben een kaartenbak met ongeveer ieder journalistiek telefoonnummer erin", zegt

Stephen Engelberg: 'Gelukkig leunen we niet meer alleen op het geld van de familie Sandler.' (Foto Lars Klove)

Engelberg. "Er was geen nieuwsredactie in Amerika waar Paul of ik niet iemand kende die we konden bellen: *Willen jullie een verhaal van ons hebben? Puh-lease?? Kost niks, alleen bronvermelding. Of willen jullie misschien met ons samenwerken? Dan kan je meebepalen wat het wordt.* Die houding, die drang tot samenwerken, die heeft ons gemaakt, denk ik. We worden inmiddels gezien als betrouwbare collega's, met goede verhalen en veel ruimte voor eigen inbreng van het medium dat ons verhaal overneemt. We zijn geen concurrenten. Tenzij er prijzen verdeeld moeten worden misschien..."

Toch is er ook kritiek, en niet alleen van andere journalistieke non-profit organisaties die een dikke donateur aan zich voorbij zien gaan. Ook reguliere media zoeken in de beginperiode de confrontatie met *Pro Publica*. Wat wil die Sandler-familie eigenlijk terug voor al haar miljoenen? Waar blijft je journalistieke onafhankelijkheid? De *New York Times* brengt in 2009 de salarissen van de top naar buiten. Buitensporig en marktverstoring, is het oordeel (Engelberg zelf is goed voor zo'n 340.000 VS-dollar, zoals uit zijn openbaar beschikbare belastingaangifte blijkt.) En met de 'gratis verhalen' maakt *Pro Publica* dure onderzoeksjournalisten op redacties overbodig, het verpest de 'markt' voor onderzoeksjournalistiek. Engelberg reageert onmiddellijk. "Inderdaad, wij betalen goede salarissen. Maar we begonnen met niets, we bouwden onze goede naam op de betrouwbaarheid van topjournalisten die de gok met ons wilden wagen. Daar konden we hen gelukkig goed voor belonen." En, voegt hij eraan toe, bedenk dat het toen nog geen crisis was. "Als we nu waren begonnen, hadden we mogelijk lagere salarissen betaald, omdat het aanbod van goede journalisten flink groter is geworden. Maar dat was bij de opstart nog niet zo, *we had to pay top dollars to get the top people we needed.*"

Geldschieters

De kritiek dat *Pro Publica* aan zou zetten tot het *outsourcen* van onderzoeksjournalistiek herkent Engelberg wel. Hij had die angst zelf ook, geeft hij toe. Maar hebben de media inmiddels hun onderzoeksafdelingen uitbesteed aan de club aan 55 Broadway, New York? Opmerkelijk genoeg werkte het juist andersom, zegt Engelberg. "Journalisten bij bestaande media bleken naar hun baas te gaan als ze een verhaal van ons in hun krant zagen. Dat kunnen wij ook, zeiden ze dan. Per saldo blijken er meer diepgravende verhalen de wereld in te gaan dan voordat wij er waren. We vervangen geen redacties, we werken met hen samen en voegen wat toe."

En hoe zit het met de onafhankelijkheid ten opzichte van de geldschietster? "Herb Sandler zit in onze raad van adviseurs. Hij is veel strenger dan ik had vermoed", zegt Engelberg lachend. "In mijn enthousiasme over een lopend onderzoek wil ik er nog wel eens tegen hem over beginnen. Dan wuift hij me onmiddellijk weg. Dat wil hij niet weten, totdat we gepubliceerd hebben."

Zouden ze dan inderdaad bestaan, mensen die oprecht een kritische en diepgravende pers willen ondersteunen? En niet alleen aan de overkant van de plas? Engelberg: "Wij hebben het goed, maar je kunt ons succes niet zomaar overplanten naar Europa. Onze filantropische cultuur is anders dan bij jullie. De journalistieke cultuur is anders. Misschien kan bij jullie de overheid een rol spelen, in Amerika is dat uit den boze. Maar je moet ergens je financiële basis vandaan halen." *Pro Publica* gaat dus ook experimenteren met kleine projecten om te zien hoe er geld aan onderzoeksjournalistiek te verdienen is. Engelberg heeft het antwoord nog niet. "We nemen allerlei grote en kleine donaties aan. We leunen gelukkig niet meer alleen op het geld van de familie Sandler. We denken erover te laten betalen voor bepaalde content, maar zijn daar nog niet uit. We moeten meer verkeer op onze website creëren, pas dan wordt adverteren interessant. Doorklikken naar andere betaalde diensten? Hmm, misschien niet. Maar we zullen wel moeten evolueren, want ooit is ook ons geld op."

Het zijn die lessen van drie jaar *Pro Publica* die Engelberg komt toelichten tijdens de Conferentie Onderzoeksjournalistiek van de VVOJ op 19 en 20 november in Gent. Hoe bedrijven we *journalism that brings change*? Zoals in New Orleans, waar in 2005 na de orkaan Katrina de politie alleen met grof geweld de orde kon bewaken. Door de verhalen van *Pro Publica* werden agenten die over de schreef gingen vervolgd en gestraft. De politietop werd vervangen en *Pro Publica* won de Pulitzer prijs.

Pro Publica schreef ook als eerste over de duizenden contractarbeiders die voor de Verenigde Staten werken in Irak en Afghanistan. Als hen iets overkomt, blijft hun familie berooid achter. Amerika is dan ineens een heel slechte werkgever. *Pro Publica* bracht dit 'weggooi-leger' minutieus in beeld, gaf naamloze arbeiders een gezicht en hun familie erkenning.

Journalistiek die levens verandert. Zonder winst oogmerk. "Dat we het met *Pro Publica* voor elkaar hebben gekregen, dat vind ik mijn grootste overwinning", zegt Engelberg met typisch Amerikaans enthousiasme. "Het was een visioen, nu is het werkelijkheid."

Forum

Voorverpakt nieuws ?

Het artikel 'Kant-en-klaar-nieuws' in *De Journalist* van september heeft bij mij enkele bedenkingen opgeroepen. Het artikel maakt een wetenschappelijke indruk, met leuke grafiekjes en percentages berekend tot in decimalen. Maar bij nader inzien is het allemaal toch niet zo wetenschappelijk. Het gaat om een nogal beperkte steekproef, op grond waarvan nauwelijks conclusies te trekken zijn. En wat te denken van een zinsnede als 'Hieruit blijkt dat althans een deel van de artikels zonder creditline in werkelijkheid minstens gedeeltelijk toe te schrijven zijn aan de auteurs van persberichten'? Zoiets ondergraft de wetenschappelijke pretenties helemaal: waar zijn hier de percentages met decimalen? Wat is trouwens een *creditline*? Een kredietlijn?

Nog erger is dat de auteurs de berichten van persbureaus op één hoop gooien met persberichten van bedrijven en instellingen. Allemaal 'voorverpakt nieuws'. Hiermee gaan de auteurs voorbij aan het feit dat de berichten van persbureaus geschreven zijn door professionele journalisten. Zo lijken ze zich klakkeloos aan te sluiten bij de neerbuigende, denigrerende houding die veel krantenjournalisten aan de dag leggen ten aanzien van persbureau-journalistiek. Kortom: ik trek de wetenschappelijke waarde van dit artikel ernstig in twijfel. Het lijkt mij meer een vorm van bezigheidstherapie voor universitair volk op zoek naar een onderwerp.

Aad van Maanen, voormalig persbureaujournalist

HOF STRAATSBURG EIST EXTRA GARANTIES JOURNALISTIEK BRONNENGEHEIM

Dirk Voorhoof

Hoogleraar mediarecht Universiteit Gent

De Grote Kamer van het Europees Mensenrechtenhof heeft duidelijk gemaakt dat politie en parket geen onbetamelijke druk mogen zetten op redacties en journalisten om journalistieke bronnen op te sporen. Politie of parket mogen in dat verband ook niet zelf tot actie overgaan.

Met veel interesse werd door de journalistieke sector uitgekeken naar het arrest in een zaak die de Finse uitgever Sanoma had ingeleid in Straatsburg. De aanleiding was het beslag op een cd-rom bij de redactie van *AutoWeek* in Nederland. Zij beschikte immers over een reeks foto's van een illegale racewedstrijd op de openbare weg waarvoor de Nederlandse justitie interesse kreeg. De journalisten van *AutoWeek* hadden de foto's kunnen maken voor een reportage, op voorwaarde dat de anonimiteit van de deelnemers gewaarborgd bleef. Korte tijd later bleken het evenement en de foto's relevant voor de oplossing van een reeks gewelddadige roofovervallen en bankkraken. De beelden zouden meer bepaald toelaten een vluchtauto en twee verdachten te identificeren. Eerst vorderden twee politiefunctionarissen de afgifte van de foto's van de straatrace, maar de hoofdredacteur weigerde dat, gelet op de belofte om de anonimiteit van de deelnemers aan de race te respecteren.

De politie arresteerde de hoofdredacteur en dreigde zelfs over te gaan tot tijdelijke sluiting van de redactielokalen om een huiszoeking te kunnen uitvoeren. Enkele uren later werd de hoofdredacteur, na tussenkomst van de ondertussen ter plaatse gekomen procureur, terug in vrijheid gesteld. Toch, zo liet de onderzoeksrechter (in Nederland: de rechter-commissaris) verstaan, kon de hoofdredacteur zich niet beroepen op het journalistiek bronnengeheim, gelet op de noden van het strafonderzoek naar de bankkraken. Hierop overhandigde de advocaat van Sanoma, onder protest, een cd-rom met foto's aan de procureur, die de cd-rom formeel in beslag nam.

Cruciale informatie

Sanoma betwistte later voor de rechtbank de inbeslagname van het journalistiek materiaal. De rechtbank besliste hierop dat de cd-rom moest worden teruggegeven, maar de inbeslagname zelf was volgens de Nederlandse rechtscollages rechtsgeldig. Het opsporingsbelang in deze zaak woog immers zwaarder door dan het recht op vrije nieuwsgaring. Ook cassatieberoep bij de Hoge Raad (het Nederlandse Hof van Cassatie) werd afgewezen. Op 31 maart 2009 oordeelde ook het Europees Mensenrechtenhof, zij het met een krappe meerderheid, dat artikel 10 EVRM, dat bescherming biedt aan journalistieke bronnen, niet geschonden was. De inbeslagname van de foto's was wel degelijk gerechtvaardigd in het kader van het opsporingsonderzoek naar de verdachten van de gewelddadige roofovervallen.

De uitspraak lokte heftig protest uit. Sanoma, hierin gesteund door een indrukwekkende coalitie van professionele organisaties van journalisten (waaronder de VVJ) vroeg en kreeg een verwijzing naar de Grote Kamer van het Europese Mensenrechtenhof. In haar arrest van 14 september 2010

komt de Grote Kamer de kritiek op het arrest van 2009 ruimschoots tegemoet.

De Grote Kamer maakt duidelijk dat in deze zaak terecht de bescherming van het journalistiek bronnengeheim is ingeroepen, ook al konden de journalisten van *AutoWeek* geen geschreven overeenkomst voorleggen waarin zij aan hun bronnen vertrouwelijkheid beloofden. Een dergelijk bewijs is volgens het Hof niet nodig van zodra de journalisten voldoende aannemelijk maken dat ze discretie beloofden.

Het Hof veroordeelt vervolgens de mogelijkheid die de Nederlandse wet open laat voor een te eigengereid optreden van politie en parket in dit soort zaken. Die zijn immers geneigd om als betrokken partij te weinig rekening te houden met het belang dat gemoeid is met de journalistieke bronbescherming. Daarom moet er werk worden gemaakt van de voorafgaande tussenkomst van een rechter of een andere onafhankelijke instantie. Een rechterlijke beslissing moet garanderen dat een grondige analyse gebeurt van de noodzakelijkheid van de inzage of inbeslagname. Dat veronderstelt niet enkel een uitermate zwaarwegend publiek belang dat de inzage in journalistieke bronnen rechtvaardigt. Tevens moet de gezochte informatie cruciaal zijn voor het gerechtelijk onderzoek en mogen er geen alternatieven (meer) zijn om sporen, getuigen of bewijzen te achterhalen.

Het Hof is er zich van bewust dat in dringende omstandigheden een voorafgaande tussenkomst van de rechter niet steeds mogelijk is, maar ook dan mag de effectieve inzage door politie of parket maar gebeuren na beslissing door een rechterlijke instantie. In dergelijke omstandigheden moet een procedure gevolgd worden om materiaal dat mogelijk onder de journalistieke bronbescherming valt, te isoleren van andere documenten die niet van aard zijn de identiteit van bronnen te onthullen.

Belgisch model

Het arrest van 14 september 2010 impliceert dat Nederland niet langer kan wachten met een wet met bepaalde garanties voor journalistieke bronbescherming. Inspiratie kan de Nederlandse minister van Justitie alvast vinden in de Belgische bronnenwet van 7 april 2005. Die bepaalt precies dat enkel op vordering van een rechter een bevel kan worden opgelegd om journalistieke bronnen vrij te geven (artikel 4 Bronnenwet), en dan nog maar enkel voor zover dat bevel cruciale informatie kan opleveren voor het voorkomen van misdrijven die de fysieke integriteit van personen kunnen aantasten en er geen andere middelen zijn om deze informatie te bekomen.

EHRM (Grote Kamer) 14 september 2010, Sanoma Uitgevers B.V. tegen Nederland, via www.echr.coe.int.

'DE IPAD IS NOG NIET DE REDDER VAN BETALEND NIEUWS'

Bruno Koninckx

Na de eerste hype komen over de Ipad nu ook de eerste relativerende verhalen los. Een groot deel van de aandacht op de Ifra Expo in Hamburg ging naar publiceren op tablets zoals de Ipad, maar specialisten maakten ook duidelijk dat er niet te veel van verwacht moet worden. En vooral dat het hele plaatje moet kloppen.

De IFRA Expo is een van de belangrijkste beurzen voor de krantensector, georganiseerd door de wereldwijde uitgeversorganisatie WAN-IFRA. Op de recente Expo in Hamburg was er een hele dag vol presentaties gewijd aan e-reading. Een belangrijke rode draad doorheen de presentaties was dat de Ipad niet als het ultieme en enige toestel mag gezien worden voor het elektronisch lezen van kranten of tijdschriften. Zo relativeerde Kristina Sabelström, onderzoekster bij IFRA, meteen het belang van tablets. "Tablets zijn zeker een hype, maar we moeten nog zien wat de waarde echt is", zei ze. "Er zijn verschillende mobiele toestellen voor e-reading: laptop, netbook, smartphone, e-reader en tablet. Daar moet je als uitgever een goede mix in vinden."

Nick Thomas, marktanalist bij Forrester Research, sloot zich daarbij aan. "Uit onderzoek in de VS blijkt dat de Ipad al beter bekend is dan de Kindle of andere e-readers", aldus Thomas, "maar toch zijn er nog altijd meer mensen met een e-reader dan met een Ipad. Wel heeft dit toestel een latente wens voor een nieuw soort toestel wakker gemaakt. We voorspellen dan ook dat in 2015 ongeveer een derde van de bevolking in de VS een tablet zal bezitten. Maar toch moet je als uitgever niet zomaar op iets springen omdat dat in de mode is. Je moet een strategie volgen. De Ipad op zich zal zeker niet de redder van betalend nieuws worden."

In de strategie die Forrester voorstelt, moeten uitgevers in de eerste plaats naar hun doelpubliek kijken. Op wie richt je je, wat verwachten die mensen van jou en welke media consumeren ze? Vervolgens ga je kijken wat je zelf wil doen: merkbekendheid verhogen, nieuwe advertenties verkopen, je merk positioneren, enzovoort. Pas daarna ga je kijken welke toestellen er zijn en wat ze kunnen, om vervolgens voor een bepaalde technologie te kiezen.

Prijs

Volgens Nick Thomas mik je door voor de Ipad als drager te kiezen, voorlopig nog op een vrij beperkt segment van de lezersmarkt. Thomas: "Mensen die een Ipad kopen, verschillen niet zo veel van degenen die een e-reader kopen. Het zijn vooral jongere, hoger opgeleide mannen die meer dan anderen graag online content consumeren: video bekijken, spelletjes spelen, enzovoort. Maar ze spenderen gemiddeld ook meer tijd aan het lezen van kranten. Ze kopen een tablet omdat ze vooral een makkelijker toestel willen om te lezen of content te bekijken terwijl ze aan het relaxen zijn."

Het zal nog wel even duren eer een ruimer deel van de bevolking ook nieuws wil consumeren op tablets. Uit het onderzoek van Forrester blijkt dat consumenten wel een waarde zien in de content die uitgevers aanbieden op tablets, maar de prijs is een uitdaging. Nick Thomas: "Uit ons onderzoek in de VS blijkt dat mensen minder willen betalen voor content

op tablets. Voor een abonnement op een magazine dat normaal 24 dollar kost, willen ze voor de versie op tablet gemiddeld slechts 13,55 dollar betalen. Voor een krantenabonnement van 150 dollar willen ze zelfs slechts 48,55 dollar betalen. Voor een losse krant van 1 dollar willen ze dan weer wel 0,92 dollar betalen." Uit een proefproject in Zwitserland, Codex genaamd, bleek dat consumenten wel willen betalen voor content op een tablet, maar toch ook slechts 50 tot 75% van de kost van een papieren editie.

Relevante inhoud

Verschillende sprekers zezen er nog op dat consumenten niet zomaar voor eender welke content op een tablet of e-reader willen betalen. Ook via deze toestellen kunnen consumenten immers de sites van de uitgevers bezoeken, beklemtoont Nick Thomas. "De meeste uitgevers bieden gratis websites aan. Om geld te kunnen vragen voor een applicatie op een tablet, moet die het dus waard zijn om voor te betalen. Maar in sommige gevallen is de app van een uitgever slechter dan de website."

Andere sprekers merkten nog op dat mensen echt wel het gevoel moeten hebben een krant of tijdschrift op tablet te lezen, veeleer dan gewoon hetzelfde nieuws dat op de website staat. Voor de inhoud van een Ipad app als *Nu.nl HD* willen consumenten bijvoorbeeld niet betalen, wel voor een app die helemaal in de lijn ligt van wat een papieren medium te bieden heeft. Toch is het volgens Nick Thomas niet goed om zomaar je hele krant of tijdschrift naar een elektronische drager om te zetten. "De inhoud die je via een tablet aanbiedt, moet ook beantwoorden aan de noden van de consumenten en de mogelijkheden van het toestel. Je moet niet per se alle content van je krant of tijdschrift naar de tablet brengen, maar vooral de relevante inhoud."

Meer informatie op www.memori.be/ereading

BETTY MELLAERTS:**'NAAR MAHLER MAG IK ALLEEN LUISTEREN**

Na een lange staat van dienst bij de openbare omroep hield ze in 1999 de eer aan zichzelf. Toen ging ze uitgebreide interviews maken voor *De Morgen*. Daarvan verscheen er driemaal een selectie in boekvorm. Betty Mellaerts over de journalistiek en de wetten van het dagelijkse bestaan. Een voorpublicatie uit het boek *De eretribune van het leven* van Manu Adriaens en fotograaf Firmin De Maitre, dat volgende maand verschijnt.

'Deadlines zijn dertig jaar in mijn systeem gebakken', verzuchtte de voormalige televisiemaker Kees van Kooten tegen u.

"In de tijd van mijn radioprogramma *Het vermoeden* had ik een dagelijkse deadline, later met *Levende Lijven* werd dat een wekelijkse. Sinds ik schrijf en verschillende opdrachten combineer, kijk ik geregeld tegen meerdere deadlines tegelijk aan. Ik heb ze nodig. Anders betrap ik mezelf er toch maar op dat ik in hetzelfde bedje ziek ben als veel mensen: geen deadline, geen drive om aan de slag te gaan.

De jaren van *Het vermoeden* waren hectisch, dat is het minste wat je ervan kunt zeggen. Anderhalf uur uitzending, vijf dagen per week. Het programma werd gemaakt door een beperkte ploeg: één producer en twee redacteurs, die dan nog niet eens voltijds in dienst waren. Ik wilde écht kunnen praten met mijn gast van de volgende dag, dus trok ik 's avonds naar zijn theatervoorstelling. Of, als het een schrijver was, moest ik zijn boek lezen. Daarvoor ging ik dan wel eens vroeger naar huis, weg van de zoemende bijenkorf die een redactie onvermijdelijk is. Achteraf hoorde ik dat een productieleider me om die reden 'een luxepaard' had genoemd.

Bij de radio heb ik *'Bij de radio heb ik met de dwang van de deadline leren leven, maar ik pleegde er wel roofofbouw mee - op mijn lijf en in mijn hoofd.'* (Foto *Maîtrise*)

maar ik pleegde er wel roofofbouw mee - op mijn lijf en in mijn hoofd. In de tweede helft van de jaren negentig kwam de weerbots: een inzinking. Toen pas begreep ik dat een mens geen onbeperkt energiereservoir heeft. Je start met een bepaalde voorraad, en daar moet je het de rest van je dagen mee doen. Helaas weet je van tevoren niet hoe lang je rit zal duren, dus ken je ook de juiste doseringsgraad niet."

Daartegenover staat de vaststelling van Piet Piryns: 'Anders dan bij voetballers kun je als journalist tot op hoge leeftijd jezelf overtreffen.'

"Dat is de positieve keerzijde van de medaille, ja. Je krijgt

meer techniek, weet steeds beter waar je mee bezig bent. Als presentatrice van *Het vermoeden* had ik daar nog geen duidelijk zicht op, de tijd ontbrak gewoon en daarbij stil te staan. Na de uitzending kon ik het gesprek met mijn gast niet altijd even makkelijk loslaten, maar het móést. Want de aflevering van de volgende dag schreeuwde om voorbereiding. Ik had toen ook helemaal geen archiverende geest, mijn notities vlogen na de eindtune onmiddellijk de prullenmand in. Nu zou ik er geld voor over hebben om daar nog eens in te kunnen bladeren. Er bestaan dagboeken van de jaargangen van *Het vermoeden*, waarin elke gast iets schreef. Ik hoop dat iemand dat allemaal goed heeft bewaard.

Het vermoeden liep in een tijd dat er nog geen inflatie aan interviews bestond. Creatieve mensen kwamen met plezier

vertellen waar ze mee bezig waren, omdat ze niet overal elders opgeëist werden om datzelfde verhaal te doen. Nu moeten ze op alle zenders, in alle bladen, hun promopraatje verzorgen. Het liefst zo kort en spits mogelijk. In *Het vermoeden* mocht de gast nog zichzelf zijn, zijn eigen toon kiezen, de tijd nemen. En ik was de bevoorrechte luisteraar, aan wie ze bijvoorbeeld uitlegden hoe ze hun demonen hadden overwonnen. Ik heb ongelooflijk veel van mijn interviewees geleerd. Ze hebben

mij, opgegroeid in een liefdevol maar beschut milieu, helpen volwassen worden."

Had u als interviewer een rolmodel?

"Ik las bijzonder graag Bibeb in *Vrij Nederland*. Ik voelde intuïtief: zo hoort het, je moet luisteren maar ook aandacht hebben voor de sfeer en de non-verbale details. Jeroen Brouwers heeft me ooit over Bibeb's manier van werken verteld. Ze nam niks op band op, schreef alles koortsachtig neer in haar blocnote. En als ze vond dat ze niet genoeg materiaal had, belde ze of ze nog eens terug mocht komen. En daarna desnoods nog een keer. Tja, daar moet je natuurlijk

ALS IK IN TOPVORM BEN'

Manu Adriaens

van je hoofdredactie de tijd en het geld ter beschikking voor krijgen.

Nog iemand naar wie ik opkeek, was Ischa Meijer. Vooral toen hij – ook alweer in *Vrij Nederland* – wekelijks een interview in monoloogvorm bracht. Al zijn vragen waren weg-gelaten, en toch zat zijn eigen persoonlijkheid sterk in het eindresultaat verweven."

Daar ging hij zelfs extreem ver in. Zijn uitgangspunt luidde: 'Ik wil de wereld begrijpelijk maken voor mijzelf; vanuit dat inzicht kies ik mijn slachtoffers. Ik weet wat ik wil zeggen, en daar hebben zij zich aan te houden. Ik ben degene die alles opschrijft, en zij hebben uiteindelijk te gehoorzamen. Het is, altijd weer, mijn verhaal.'

"Zelf vind ik het vooral belangrijk dat mijn gesprekspartner in de tekst klinkt zoals hij spreekt. Het grootste compliment dat iemand me kan maken, is: 'Het was net alsof ik het hem zelf hoorde zeggen!' De ene mens spreekt in korte zinnen, de andere gebruikt vooral lange, en dat wil ik respecteren. Ik ben tijdens het uitschrijven enorm bezig met ritme en cadans, ik hóór die stem voortdurend in mijn hoofd. Daar komt mijn radioverleden me bij van pas."

Frénk van der Linden, tegenwoordig in Nederland beschouwd als een van de grootste interviewers, heeft naar eigen zeggen zijn ge-

reedschapskist gaandeweg uitgebreid: 'Vroeger zat er bij mij alleen een moker in en een paar bijlen. Tegenwoordig ook kleine vijltjes en een bahco om aan iemand te sleutelen. Met een moker moet je uitkijken, je verpulvert iemand en er blijft dan niet zoveel meer over.'

"Ik ben niet van de moker. Nooit geweest. Ik maak portret-interviews; dan kom je niet ver met brute kracht, omdat je gesprekspartners dichtklappen als je agressieve vragen stelt. Bij een politiek interview mag je al eens stevig aan de boom schudden."

Tijdens uw laatste jaren voor *De Morgen* zocht u geregeld topindustriëlen en bedrijfsleiders op. Omdat u zich steeds meer voor dat milieu ging interesseren?

"Ik ben toen veeleer die richting ingeslagen op verzoek van de krant. De hoofdredactie vroeg zich af of ik een meerwaarde had waar ze gebruik van kon maken. Met andere woorden: kunnen we Mellaerts op een terrein inzetten waar onze jongere journalisten niet zo direct bij kunnen?"

En het antwoord luidde: 'We sturen haar naar oudere, machtige mannen?'

(glimlacht) "Ik denk niet dat dát de redenering was. Wat wél waar is: de gemiddelde bedrijfsleider stelt zich spontaan niet

zo extravert op als de gemiddelde acteur. Als het mij dan toch lukt om zo iemand vrijuit te laten praten over zijn drijfveren en gevoelens, ben ik blij. Kijk, het zijn figuren die vaak worden geïnterviewd – door *De Tijd*, *Trends*, Kanaal Z – maar niet op mijn manier."

Wat hebt u vooral van die ontmoetingen geleerd?

"Dat die mensen zich meer verantwoordelijk voelen voor hun werknemers dan velen geneigd zijn te denken. Vooral in de linkse pers heeft heel lang de overtuiging bestaan: 'Een bedrijfsleider = de baarljke duivel; zakkenvuller.' Het plaatje zit genuanceerder in elkaar. Natuurlijk maken zij winst, maar dat proberen jij en ik ook. Natuurlijk zijn er mistoestanden, maar het is juist de taak van een raad van bestuur om dat in de gaten te houden."

Hoe was uw relatie met de vakbonden bij de openbare omroep?

"Onbestaande. Ik was geen lid. *(fijntjes)* En dat heb ik geweten."

Anders was u veel ellende bespaard gebleven?

"In de tweede helft van de jaren negentig moest ik aan een examen deelnemen om te bewijzen dat ik verstand had van interviewen en redactiewerk – de job die ik al jaren deed. Dat heb ik geweigerd.

Omdat ik het een typevoorbeeld vond van zo'n voorbijgestreefde oorlog van de vakbond. Blind zijn voor de realiteit, onder het motto: 'Iedereen gelijk voor de wet!' En niet willen begrijpen dat je fout bezig bent. En, het ergst van al, daar zelfs geen gesprek over willen voeren.

Ik heb altijd geprobeerd met praten te zoeken naar een oplossing waar ook anderen beter van konden worden. Maar het bureaucratische bestel zat te vast. Daar heb ik verdriet om gehad, ik voelde me verslagen door het systeem.

Verslagen was ik zeker toen ik hoorde dat ik niet meer gewenst was bij de televisie. Onderzoek van Censydiam, het troetelkind van toenmalig directeur-generaal Piet Van Roe, had namelijk uitgewezen dat ik 'de kijker afstootte in plaats van hem aan te trekken'. Mocht Van Roe nog de moed hebben gehad om me dat zelf te vertellen... Maar dat gebeurde dus niet, ik moest het in de wandelgangen vernemen. Ach, ik heb het wel vaker vastgesteld: als mensen slecht nieuws moeten overbrengen, regeert de lafheid. Ze durven de confrontatie niet aan, laten de boel liever verwateren. Ik zit anders in elkaar: ik wil praten. Die productie leider die me in de tijd van *Het vermoeden* een luxepaard noemde... ik ben zijn bureau binnengestapt en heb hem op de man af gevraagd: 'Waarom zegt u dit? Wat hebt u eigenlijk tegen mij?' Schrikken! Dat zijn ze niet gewoon."

Bent u Piet Van Roe sinds uw vertrek in 1999 nog tegen het lijf gelopen?

"Jawel. Dan zeg ik goedendag, maar daar houdt het mee op. Dat verleden oprakelen heeft geen zin meer. Ik kan in zo'n geval overigens héél kil zijn. Met de geleende stem van Steve Stevaert: 'Als iemand tegen mijn gevel plast, duurt het lang voor het opdroogt.'"

Oud-politica Paula D'Hondt in een vraaggesprek met u: 'Ik heb wrok, ja. In mijn slechte uren toch.'

"In haar geval zou ik dat mischien ook hebben. Zij heeft haar hoofd op het schavot gelegd en wie was er om te beletten dat de hakbijl viel? Maar ikzelf ken geen wrok. Dat zou betekenen dat dingen in mijn lijf kankeren, en dat wil ik niet laten gebeuren. Al geef ik toe: geen makkelijke oefening voor een trots iemand als ik."

Hebt u die trots in uw opvoeding meegekregen?

"Ik ben het enige kind van ouders die werkten bij een adellijke Brusselse familie. Een gevleugelde uitspraak van mijn vader luidde: 'Probeer in het leven zo weinig mogelijk hulp te vragen. Als je dan iets lukt, kun je trots zijn op jezelf.' Dat verklaart voor een groot stuk mijn gedrevenheid en mijn ernst: ik heb geen universitair diploma en zoals veel autodidacten wil ik het juist daarom altijd beter doen dan iemand die wél academisch geschoold is."

Nog een citaat uit uw gebundelde interviews. Adamo: 'Ik vecht niet tegen mijn imago.'

"Daar heeft hij groot gelijk in. Mijn eerste job bij de televisie was *Kunstzaken*. Daar hing per definitie een intellectualistisch museumluchtje aan, waarna mijn reputatie haar eigen leven is gaan leiden. Je presenteert twee poëzieavonden en meteen ben je de specialist. Sindsdien sleep ik dat imago met me mee: de afstandelijke vrouw, een beetje uit de hoogte, niet volks genoeg. Eén: ik ben van nature een verlegen mens. En twee: als ik iemand interview, cijfer ik mezelf graag weg. Een journalist die een portret maakt, heeft een dienende rol; je gesprekspartner moet goed tot zijn recht komen. Maar als je jezelf wegcijfert op de televisie, wek je bij sommigen blijkbaar de indruk dat je je boven de rest verheven voelt. Ik kom nog altijd mensen tegen die me zeggen: 'Maar u bent helemaal anders dan ik dacht!' Een ander misverstand is dat ik geen gevoel voor humor zou

hebben. De waarheid is dat ik niets liever doe dan lachen. En thuis vinden ze me ook best geestig, maar meestal ben ik dat per ongeluk. Daarom durf ik die kant niet gauw te laten zien aan de buitenwereld. Het is delicaat terrein: als je niet echt dat humoristische talent hebt, ligt het gevaar constant op de loer dat je er óver gaat en dat het flauw wordt. Ik ben geen Phara de Aguirre, die op elk ogenblik *ad rem* uit de hoek kan komen. Mij zal Woestijnvis dus nooit opbellen om te vragen of ik voor hen wil werken. Ik ben voor de televisie altijd gecast als 'de ernstige': *Kunstzaken*, een quiz, *De Gouden Uil...* Allemaal programma's waarin je bezwaarlijk aan de lopende band lol kunt trappen."

'Ik heb mezelf getraind op leuke dingen in mijn leven', vertrouwde Jan Mulder u toe.

"Vrede hebben met de limieten van je talent, dat is de echte levenskunst. En Jan Mulder slaagt daarin. Hij vertelde me hoe hij als voetballer een romanticus was: hij wilde bewondering afdwingen, de arena laten zien wat hij kon. Maar als hij die beelden van toen nu herbekijkt, stelt hij vast dat hij toch niet de elegante midvoor was die hij in gedachten had. 'Het was een beetje traag allemaal', glimlachte hij. 'Een Groninger. Het had toch ietsje beter gekund.' Zijn humor geeft aan dat falen een lichtvoetige dimensie. Mij maakt het tekort eerder weemoedig. De wetenschap bijvoorbeeld dat ik nooit het schrijftalent van Gabriel García Márquez zal benaderen... Nu ja, ik heb de weemoed leren hanteren. Naar Mahler mag ik alleen luisteren als ik in topvorm ben.

Aan de andere kant: toen ik bij de VRT vertrok, hebben mijn collega's in een liber amicorum veel moois over me genoteerd. Ik zou dus liegen als ik me miskend noemde. Nee, ik moet gewoon beter de parameters leren kiezen waar ik mezelf mee vergelijk. Ik hóéf helemaal niet te kunnen schrijven als Márquez. Wat voor een grootheidswaanzinkronkel is dat nu!" (lacht)

Het boek *De eretribune van het leven* van Manu Adriaens, waarin twintig Vlaamse journalisten met een lange staat van dienst praten over het vak, verschijnt in november bij Bola Editions. Firmin De Maitre fotografeerde alle geïnterviewden.

'Ik ben tijdens het uitschrijven van gesprekken enorm bezig met ritme en cadans, ik hóór die stem voortdurend in mijn hoofd.' (Foto Maitrise)

Op de grens

Conferentie
Onderzoeksjournalistiek
Gent, Arteveldehogeschool
19 - 20 november 2010

KEYNOTE SPEAKERS: Stephen Engelberg (Pro Publica, USA) + Vadim Lavrusik (Mashable, USA)

Paul Myers (BBC) + Paul Lewis (The Guardian) + Paul Bradshaw (onlinejournalismblog.com)

DATAJOURNALISTIEK: David Donald (Center for Public Integrity, USA) +

Elena Egawhary (freelance, UK) + John Bones (Verdens Gang, Noorwegen)

Met verder onder andere: Joep Dohmen (NRC Handelsblad) + Wim Van den Eynde en Peter Brems (VRT Panorama) +

Robert Chesal (Wereldomroep) + Pieter Klein (RTL Nieuws) + Yves Delepeleire (De Standaard) +

Georges Timmerman (apache.be) + Guy Fransen en Johan Vercammen (Het Nieuwsblad) +

Han Goossen en Huub Paulissen (Dagblad De Limburger/Limburgs Dagblad) + Ana van Es (De Volkskrant) +

Henk van Ess (Voelspriet) + Arlen Poort (NRC Handelsblad) + Eric Hennekam (archiefontoerzoek) + Anne Autio (EJC)

Externe specialisten: curatoren Rutger Schimmelpenninck (curator van o.a. DSB bank) en Eddy van Camp +

professor Herman Matthijs (VU Brussel) + Antal van den Bosch (Universiteit Tilburg) +

medewerkers van financiële expertisebureaus, het CBS, FOD-Economie, Het Staatsblad

Discussiebijeenkomst: Het Legebeke Legaat, 'Onderwijs in onderzoeksjournalistiek'

18 NOVEMBER: 'bootcamp' speciale data-journalistiek trainingsdag +

Mediacafé 'Free News, Bad News'

etc...

de Volkskrant

NOS

IU HOGESCHOOL
UTRECHT

nrc handelsblad

DeMorgen

Windesheim

rt(0)

Centraal Bureau voor de Statistiek

JOURNALISTIEKE MEESTERWERKEN

Over journalistiek zijn nogal wat boeken geschreven, films gemaakt en websites gebouwd. Door de vele bomen valt het bos nauwelijks nog te zien, uit het gigantische aanbod de beste en interessantste werken selecteren wordt steeds moeilijker. Het bracht Ad Van Liempt, Nederlands tv-journalist en lector journalistiek aan de Hogeschool Utrecht, op het idee

een selectie te maken van meesterwerken in of over journalistiek. Zijn *Canon van de Journalistiek* omvat veertig boeken, films, documentaires en een enkele website, alle mooi opgeëlijst rond thema's als onderzoekjournalistiek, reportages en nieuwe media.

DJ: Vanwaar het idee?

Ad Van Liempt: "De canon is in de eerste plaats bedoeld als een soort handreiking aan ambitieuze studenten journalistiek die meer willen weten over hun vak. Maar ook andere geïnteresseerden zullen er iets aan hebben. De literatuur over journalistiek is een onoverzichtelijke berg geworden, en met deze lijst krijgt men een basis om van te vertrekken. We beperkten ons tot veertig werken omdat studenten niet veel tijd hebben. We hebben ook niet te veel oudere werken opgenomen om de studenten ertoe te overhalen erin te duiken. Het is niet de bedoeling te tonen hoe verstandig en belezen de opstellers zijn. Al vermelden we natuurlijk toch ook een aantal werken die als de grondslagen van de journalistiek kunnen worden beschouwd."

DJ: Boeken maken de hoofdmoot uit, komen tv-reportages minder in aanmerking voor een canon?

Van Liempt: "We wilden vooral werken met een brede strekking opnemen. Tv-reportages gaan meestal slechts over één specifieke gebeurtenis. Boeken hebben bovendien een grotere diepgang dan tv, ze geven meer achtergrond en inzicht. Maar een tv-reportage of documentaire heeft soms wel een grote impact op de maatschappij en daarom werden er ook een paar opgenomen."

DJ: In uw Canon staat ook één Belgisch werk: De Koranroute van Rudi Rotthier.

Van Liempt: "We wilden ons niet beperken tot Nederland en ook een blik op de rest van de wereld werpen. Maar het blijft

natuurlijk een Nederlandse uitgave. Vergelijk het met de kranten, die ook veel meer aandacht hebben voor binnenslands nieuws."

Ad Van Liempt (red.)
Canon van de Journalistiek
Boom

De eretribune van het leven

Vlaamse journalisten over het vak

Interviews: Manu Adriaens

Foto's: Firmin De Maître

In dit boek praten twintig Vlaamse journalisten met een lange staat van dienst over hun liefde voor het vak. Journalist Manu Adriaens ging hun persoonlijk verhaal optekenen en maakte een caleidoscoop van ruim een halve eeuw Vlaamse topjournalistiek. Een stuk geschiedschrijving, want intussen is een aantal van de geïnterviewde coryfeeën overleden en brengt dit boek een passend in memoriam. Het boek ligt in het verlengde van de reeks Iconen van de Vlaamse journalistiek, die de voorbije jaren in De Journalist verscheen, maar van heel wat gesprekken verschijnt nu een meer uitgebreide versie.

Karel Anthierens — Betty Mellaerts — Frans Boenders — Guy Mortier — Hugo Camps — Manu Ruys — Willy Courteaux — Marc Sleen — Monique Delvaux — Rik Van Cauwelaert — Hugo De Ridder — Paul Van den Abeele — Rik De Saedeleer — Jan Van den Berghe — Paul Goossens — Wim Van Gansbeke — Agnes Goyvaerts — Jan Van Rompaey — Paul Jambers — Jan Wauters

Manu Adriaens is freelance journalist en schreef een dertigtal boeken over uiteenlopende onderwerpen.

In opdracht van de VRT maakte hij in 2003 het naslagwerk Blijven kijken! naar aanleiding van vijftig jaar Vlaamse televisie.

Firmin De Maître werkte als fotograaf meer dan dertig jaar in vaste dienst bij De Standaard en Het Nieuwsblad. Tegenwoordig is hij actief als fotojournalist voor de vennootschap Maîtrise. Daarnaast zet hij zich in voor SOFAM, de beheersmaatschappij voor auteursrechten in de visuele sector.

Korting voor VVJ-leden. Hoe bestellen?

Het boek wordt leden van de VVJ tot 15 december 2010 zonder verzendingskosten en met een korting van € 2,50 toegestuurd. Dit na storting van € 17,45 op rekeningnummer 979-5932740-31 met vermelding '1 ex. Eretribune + lidnummer van de VVJ'.

Vanaf 15 december 2010 is het boek verkrijgbaar tegen de kostprijs van € 19,95 en neemt de uitgeverij de verzendingskosten voor haar rekening. Dit na storting van € 19,95 op rekeningnummer 979-5932740-31 met vermelding '1 ex. Eretribune + lidnummer van de VVJ'.

Info: www.bola-editions.be - info@bola-editions.be

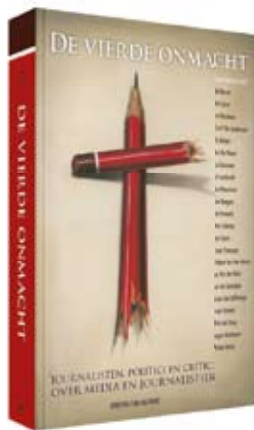

Journalisten op de Boekenbeurs

Altijd interessant: van 31 oktober tot 11 november vindt in Antwerp Expo de jaarlijkse Boekenbeurs plaats. Met je perskaart kun je gratis binnen. Meld je wel aan in de Perszaal (te bereiken via Ingang 1).

Diverse collega's zullen op de beurs eigen werk voorstellen. Een overzicht:

- **Dirk Tieleman** over *Depressie* – zo 31 okt, 13u30-14u45, Gele Zaal
- **Ivan De Vadder** met zijn *Pleidooi voor een eerlijke politiek* – ma 1 nov, 11u30-12u15u, Oranje Zaal
- **Rob Heirbaut** over *Hoe Europa ons leven beïnvloedt* – ma 1 nov, 14u30-15u, Blauwe Zaal
- Over de buitengrenzen van Europa: **Michael De Cock** en **Stephan Vanfleteren**, *Aller/Retour* & **Erwin Mortier** en **Lieve Blancquaert**, *Niemand weet dat ik een mens ben* – ma 1 nov, 15u30-16u15, Blauwe Zaal
- **Annemie Struyf**, *Zij en ik?* – di 2 nov, 15u30-16u15, Groene Zaal
- **Chris De Stoop**, *Vrede zij met u, zuster* – do 4 nov, 15u-16u, Rode Zaal
- **Nadia Dala**, *Intercultureel communiceren* – do 4 nov, 19u30-20u15, Blauwe Zaal
- **Joeri Boom** over oorlogsjournalistiek in Afghanistan: *Als een nacht met duizend sterren* – do 4 nov 2010, 20u30-21u15, Oranje Zaal
- Over voetbal op zondag: **Tom Coninx** en **Karel Michiels**, *De iconen van het Belgische voetbal* & **Geert De Vriese**, *1970-1979: de Gouden Jaren van het Belgische voetbal* – zo 7 nov 2010, 12u30-13u15, Groene Zaal
- Achter de schermen van de koers: **Michel Wuyts** met zijn *Wuyts on*

Kortingsbon -€2,50

Bij afgifte van deze bon in de boekhandel krijgt u 2,50 euro korting op het boek **De vierde onmacht**.

Geldig van 25/10/2010 tot 26/11/2010.

Het boek kost dan €22,50 i.p.v. €25.

DE VIERDE ONMACHT

Journalisten, politici en critici over media en journalistiek
Frank Thevissen (red.)

Met bijdragen van: Dirk Barrez, Bart Caron, Carl Decaluwé, Christ'l De Landsheer, Pol Deltour, Bart De Wever, Cas Goossens, Jef Lambrecht, Karl Meersman, Tom Naegels, Tim Pauwels, Wim Schamp, Han Soete, Frank Thevissen, Philippe Van den Abeele, Luc Van der Kelen, Luc van Doorslaer, Guido Van Liefferinge, Erwin Vanmol, Wim van Rooy, Jurgen Verstrepen, Walter Zinzen

DE VIERDE ONMACHT toont dat de media dan misschien wel machtig zijn, maar dat ze dagelijks ook geconfronteerd worden met hun onmacht als sterke, onafhankelijke vierde macht.

Een actuele verkenningstocht die een nieuwe reeks onthullende feiten en verhelderende inzichten aan het licht brengt. Ook de mediakritiek zelf wordt in deze bundel kritisch aangepakt.

VBB ActieNr: 2717-10-19

WB: DE VIERDE ONMACHT

9 820701 672501

- the road* – zo 7 nov 2010, 13u-13u45, Groene Zaal
- **Piet Depuydt**, *De kloof (waarom Nederland de stekker uit Fortis trok)* – zo 7 nov 2010, 14u-14u45, Oranje Zaal
- **Dirk Draulans**, *Beagle Dagboek* – zo 7 nov, 15u-15u45, Blauwe Zaal
- **Workshop columns schrijven** – ma 8 nov, 15u-16u30, Gele Zaal

JOURNALISTEN. PROFIEL VAN EEN BEROEPSGROEP

Bij Lannoo Campus is het Gentse onderzoeksrapport *Journalisten – profiel van een beroepsgroep* verschenen. Daarin presenteren de academici Steve Paulussen en Karin Raeymaeckers een doorwrocht profiel van de Vlaamse beroepsjournalist.

Het boek omvat de volledige wetenschappelijke rapportering van de onderzoekresultaten die in de loop van 2008 al in reeksvorm in *De Journalist* verschenen. De Gentse wetenschappers tekenen het basisprofiel van de Vlaamse beroepsjournalist uit (een hoogopgeleide blanke man van 42), en gaan vervolgens uitgebreid in op elk profielkenmerk apart. In afzonderlijke hoofdstukken komen de werkvoorwaarden en de beroepstevredenheid in de Vlaamse pers aan bod. Ook de persoonlijke, politieke en professionele overtuigingen van Vlaamse beroepsjournalisten worden onder de loep genomen, net zoals de wijze waarop ze met informatiebronnen omgaan.

“Wie gelooft in de democratie, moet zich bekommeren om de journalistiek”, zo verantwoordden Paulussen en Raeymaeckers hun onderzoekswerk. Ze breken er meteen een lans mee voor nieuw vervolgonderzoek, dat in 2013 is gepland.

Korting voor VVJ-leden

VVJ-leden kunnen genieten van een 20% korting op dit boek, wat neerkomt op de prijs van € 15,95 i.p.v. € 19,95, en gratis verzending. Surf daarvoor naar volgende link: www.lannooshop.be/vvj.

Daar vind je de bevestiging dat LannooShop in samenwerking met de VVJ € 4 korting geeft op de aankoop van dit boek en tevens instaat voor de gratis verzending ervan. De korting wordt toegekend nadat het boek aan het winkelmandje wordt toegevoegd.

Meer info bij John De Wever, e-Business manager bij uitgeverij Lannoo.

JOURNALISTEN PROFIEL VAN EEN BEROEPSGROEP

Steve Paulussen,
Karin Raeymaeckers (Reds.)

LANNOO
CAMPUS

Mens achter het nieuws

VLIEGENDE REPORTER AAGJE VANTHOMME (VTM) DROOMDE VAN THEATER

Jan Backx

"De *Tricolor*, dat rampschip met al die splinternieuwe luxe-auto's, lag na een aanvaring gekapseisd voor onze kust. 't Was putje winter, december 2002. *Aagje, je moet de beste beelden hebben!* Het spookte dit keer extra sterk door mijn hoofd. Ik charterde een bootje, met aan het stuur een cowboy-type, dat je alleen in een actiefilm verwacht. Wij, verwaarloosd dansend op de hoge golven, naar de *Tricolor*. Ik deed mijn *stand-up* op het stampende en bonkende dek, mijn onderbenen – buiten het oog van de camera – stevig verankerd in de bankschroefgreep van een potige zeebonk. Zonder die man was ik als klein ding beslist overboord gezwierd. Eens de reportage ingeblikt stopte ik de videocassette onder mijn jekker in mijn decolleté, zodat ik de handen vrij had om in zeven haasten tegen de kaaimuur van Nieuwpoort te klauteren, op weg naar de klaarstaande satellietwagen, want onze nieuwsuitzending kwam eraan..."

Aagje Vanthomme (39), onvermoeibare frontlijnreporter van het VTM-nieuws, heeft een sterke band met 't *zeet-chen*. Geen wonder voor iemand die geboren en getogen is in Oostende en wier opa kapitein is geweest op de RMT-maalboten. Aagje beseft wat nestwarmte is. Voor haar informele babbels met *the locals* blijft ze de spraak van onze Vlaamse Far-West getrouw. Anekdote: ooit moest ze een tv-reportage in de Oostendse vismijn onderbreken om uit een slappe lach te geraken, veroorzaakt door de alsmaar heftiger uitleg van een niet te stuiten visser.

"Eigenlijk wou ik actrice worden", vertelt Aagje. "In de muziekschool volgde ik als tiener naast viool toch ook wat voordracht. Maar de mevrouw van de PMS-test keek bedenkelijk: *"Tja meisje, zoveel toekomst heb je niet, hé, als je voor toneel kiest"*. Mijn pa en ma stonden in het onderwijs, gaven allebei Nederlands. En ik was goed in opstel. Zo ging ik in Gent Germaanse studeren, met aansluitend nog een licentie media & communicatie. Maar ik had voor mezelf gezworen dat ik nooit ofte nimmer voor een schoolbord zou staan. Als student begon ik mijn journalistieke pen te oefenen: korte stukjes over van alles en nog wat voor *De Zeewacht*. Tijdens mijn licentie communicatie moesten we stage lopen. Veel medestudenten kozen voor de VRT. Dat gaf natuurlijk direct veel allure. Ik zocht het dichterbij huis: de regionale Focus TV, in Jabbeke. Leuk: na drie dagen mocht ik al alleen op pad met een cameraman! *'Nieuwe fietsslots in Koksijde'* moet mijn allereerste tv-reportage zijn geweest. Terug op de unief kon ik apetrots bogen op enige praktijkervaring, terwijl mijn beteuverte medestudenten op de VRT-redactie alleen maar koffietjes hadden mogen rondragen. In 1994 studeerde ik

af en ik nestelde me verder bij Focus TV: van losse kracht over vast contract naar de stoel van nieuwsanker. Ik zat er toen nog bij met een heel kort geknipt kopje. Toen ze in 1999 bij VTM nieuwe journalisten zochten, waagde ik mijn kans. Dank zij mijn regionale tv-ervaring kon ik geruisloos instappen. Alhoewel... regionaal kan je heel de dag schaven aan het avondnieuws van 18 uur. Maar bij VTM kreeg ik de dwingend-eisen van het middagnieuws in mijn nek. Help, ik word hier in drie dagen grijs, dacht ik in paniek. Tijdens mijn allereerste live-verslag kreeg ik voor het oog van VTM-kijkend Vlaanderen in de Ardennen een sneeuwbal tegen het hoofd gekeild. Pats! Gelukkig bestond Youtube toen nog niet."

Je moet het toch maar doen: in weer en wind nauwgezet verslag uitbrengen van pakkende gebeurtenissen. Gelukkig zit aan zo'n job ook een stuk romantiek en existentieel besef vast. Aagje: "De treinramp in Buizingen, begin dit jaar... Ik ijde er naartoe zonder te weten wat we zouden te zien krijgen. Bij onze aankomst kwamen de ontdane treinreizigers ons strompelend over de sporen tegemoet. Die ene meneer met dat kind in de armen..."

Dan de confrontatie met de tegen mekaar op gestuikte wagons. Zoiets raakt je als mens heel intens."

Aan de andere kant van het journalistieke spectrum vind je Aagje ook terug als de VTM-madam die onze gekroonde hoofden vergezelt op buitenlandse missies en dan materiaal aanlevert voor zowel het VTM-Nieuws als *Royalty*. "Dat zijn absoluut geen snoeprisjes", beklemtoont Aagje. "Het enige wat je ziet, zijn hotels, bedrijven en vergaderruimten. Zo vloog ik eens zestien uren lang gekneld tussen twee

volslagen onbekenden terug uit Singapore. Vanop Zaventem ging ik regelrecht de montagecel in, om vechtend tegen de jetlag een actualiteitsverslag te maken voor *Het Nieuws* én een breder uitgesmeerde reportage voor *Royalty*."

Ik knipper even met de ogen als Aagje me nog een van haar specialiteiten toelicht: het volgen van de Belgische modeontwerpers in Parijs. Maar ik voel me weer op mijn gemak als ze ventileert wat ze nog graag zou doen: "Embedded journalist bij onze troepen in Afghanistan..."

Alle dagen 240 kilometer afleggen op het traject Oostende-Vilvoorde-Oostende is alvast een goed begin. Op de koop toe sport ze graag driemaal per week. En dan is er ook nog Febe, de elfjarige dochter van Aagje, die al een behoorlijk stukje piano speelt. Misschien was een leven als actrice voor haar toch een stuk rustiger geweest? Aagje: "Ik prijs me gelukkig dat ik mijn acteer-eitjes ook wat kwijt kan in mijn journalistieke job. En voorts, als ik écht rustig wil worden dan begin ik taarten te bakken. Da's een prima remedie!"

Aagje Vanthomme: 'Buitenlandse missies met het koningshuis zijn absoluut geen snoeprisjes.'

Onder embargo

Wie droomt van een **rustig leventje** moet vooral niet voor de journalistiek kiezen. Een greep uit de confrontaties tussen pers en belerende percelen van de voorbije maand.

Kamer versus pers. Kamervoorzitter André Flahaut (PS) trok bij het begin van het parlementair jaar hard van leer: geen chaos meer in zijn parlement. Wetstraatverslaggevers mogen enkel nog binnen in het peristillium (de inkomhal dus) en op de pertribunes. Wie een kamerlid in zijn kantoor wil gaan bezoeken, krijgt een dienstbode aan het lijf geplakt.

AVBB versus Kamer. De AVBB liet onmiddellijk verzet horen. En verkreeg van Flahaut dat over de nieuwe ordenmaatregelen overleg wordt gepleegd tussen volksvertegenwoordigers en journalisten. Wordt vervolgd.

N-VA versus pers. Intussen schold Bart De Wever VTM-collega Dirk Van den Bogaert de huid vol. Omdat ie de verkeerde vragen zou stellen (het ging nochtans over de verwijdering van senatrice Kim Geybels uit parlement en partij). Vervolgens maakte ook Sigfried Bracke in een opgemerkt opiniestuk het proces van de Vlaamse pers. 'Te anti-Vlaams' en 'te links', is Brackes verdicht. *Look who's talking.*

Pers versus N-VA. Wie het goed op zijn heupen heeft van de N-VA, is Luc Van der Kelen, politiek commentator van *Het Laatste Nieuws*. "De N-VA moet een keer leren de pers de pers te laten zijn", liet hij optekenen. "Je kunt geen vleugje kritiek leveren op die partij zonder een bombardement aan e-mails over je heen te krijgen, van de partijtop tot de basismilitant. Het is bijna gênant."

Van der Kelen versus Bracke. Nog meer Luc in hetzelfde *DS*-stuk: "Je zou denken dat iemand als Bracke, die zelf uit de media komt, dat autoritaire trekje van zijn partij wat probeert te temperen, maar hij doet er nog een schepje bovenop. Iemand die zulke dingen zelf heeft meegemaakt, zou toch beter moeten weten."

Bracke versus de pers. Bracke deed zich intussen ook opmerken in de Kamercommissie voor Justitie: hij eiste een zitting met gesloten deuren. Voor een loutere bespreking van de agenda van de commissie. Hoe diep kun je als ex-journalist eigenlijk vallen?

Annemie Nijs versus de pers. Misschien kan Annemie Nijs de

N-VA op betere sporen zetten inzake communicatie. Sommigen kennen Annemie nog van toen ze met Sigfried Bracke voor het VRT-nieuws werkte. Jongere collega's hebben haar mogelijk leren kennen in haar hoedanigheid van VLD-woordvoester. "Ik kom uit een Volksuniefamilie", zegt Annemie nu. "En overall waar ik heb gewerkt probeerde ik altijd de Vlaamse lijn te bewaken."

Kardinaal versus pers. Niet alleen André Flahaut en Sigfried Bracke, ook erekardinaal Godfried Danneels zet journalisten liever buiten dan ze hun godverdomse werk te laten doen. Danneels deed dat begin oktober in Brugge, toen hij op het punt stond een lezing te geven onder de titel 'Hoe reageert de Kerk op de uitdagingen van deze tijd?'

Journalisten versus Danneels. De aanwezige journalisten wezen erop dat de organisator, ondernemersclub De Hanze, toch heel wat publiciteit had gemaakt voor de lezing, die bovendien een uiterst interessant maatschappelijk thema betrof. Maar dat mocht niet baten. Zolang de gerechtelijke procedures naar pedofilie in de Kerk lopen, wil Danneels geen verklaringen van hem meer in de pers zien opduiken.

China versus onafhankelijke journalisten. Laat het ons een troost wezen dat ook Chinese gezagsdragers hun hand niet omdraaien voor censuur. Na de Europees-Chinese top van begin november in Brussel was een persconferentie gepland. Maar de Chinezen vreesden vragen te krijgen van onafhankelijke journalisten, en die mochten dus niet binnen.

API versus China. De Vereniging van Buitenlandse Journalisten in België (API) reageerde prompt. Zo mochten de onafhankelijke Chinese journalisten toch binnen, maar toen bleek de persconferentie plots afgelast.

Iets helemaal anders. **Elisabeth Lannoo** verlaat de VRT-nieuwsredactie voor een job bij de Europese Commissie. Ze wordt speechschrijver voor de Commissaris voor Klimaatactie, Connie Hedegaard. Op de VRT-radioeditie volgt Bert Lauwers voortaan Europa op.

Voor de agenda's: van vrijdag 29 tot en met zondag 31 oktober organiseert de Universiteit Antwerpen een internationaal colloquium over de plaats van

de **islam in het nieuwe Europa**. Op zaterdag 30 oktober in de voormiddag komt ook het thema 'de islam en de media' aan bod. Zie voor het volledige programma en verdere details: www.imans.eu.

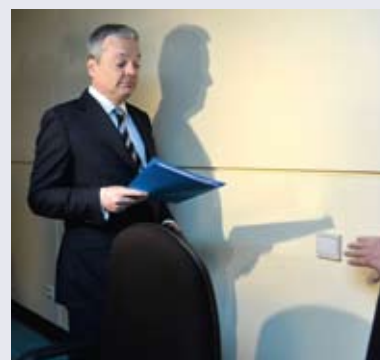
Pro memorie: VVJ-leden kunnen de **VVOJ-Conferentie** van 19 en 20 november in Gent (zie pagina 15) bijwonen voor de gunstprijs van € 225 in plaats van het normale tarief van € 390.

Op misdaadverslaggeving staat geen maat. **Misdaad.com** bundelt voortaan om de vier maand sterke en waargebeurde verhalen uit de crimisfeer. Het *bookazine* (magazine met het uitzicht van een boek) is een product van Linkeroever Uitgevers, wordt samengesteld door Frank Jaspers en geschreven door bekende en minder bekende gerechtsjournalisten.

Reprocopy, de vennootschap waarmee de Vlaamse krantenuitgevers hun auteursrechten behartigen, heeft richtlijnen uitgewerkt voor het deeplinken naar dagbladartikels. Zo moeten bloggers telkens expliciet de bron vermelden waarnaar wordt gelinkt.

In enkele gevallen is bovendien de toestemming van de uitgever nodig: wanneer meer dan de titel en 150 karakters van een artikel worden overgenomen, wanneer foto's worden gereproduceerd, en wanneer er aan *framing* wordt gedaan (dat is het openen van een externe pagina binnen de eigen website). Meer info via www.reprocopy.be.

Er mag gelukkig ook al eens gelachen worden. Zoals met bijgaand beeld van Didier Lebrun, titel *Hands up Fortisgate*, die hiermee de SABAM-prijs voor **beste humoristische persfoto** 2009 wegkaapte. Tony Van Galen en Ivan Put gingen met prijzen twee en drie lopen.

Corelio komt als grootste mediagroep van het land aan huis bij meer dan de helft van alle Belgen. Met onze krant **Het Nieuwsblad** bereiken we dagelijks meer dan 1 miljoen lezers. Om de redactie van **Het Nieuwsblad** verder uit te bouwen, zijn we op zoek naar een (m/v)

Art Director

Je functie Fris, modern, populair: je werkt de vormgeving uit voor Het Nieuwsblad, dat de perfecte look and feel aanneemt die lezers van een moderne, populaire krant verwachten. • Je ontwikkelt zowel voor de dagkrant als voor de bijlagen nieuwe formats die het profiel van Het Nieuwsblad bij zijn lezersgroep nog verbeteren. • Je implementeert deze lay-out, door de aansturing van een groep lay-outers die de krant dagelijks maken.

Je profiel Je genoot een hogere grafische opleiding, aangevuld met een goede algemene kennis en interesse voor de actualiteit. • Je deed al een ruime ervaring op als vormgever, liefst in de media. • Je kan leiding geven aan een groot team, waarbij je het evenwicht weet te bewaren tussen het motiveren van je medewerkers en het op een efficiënte en snelle manier bereiken van de gestelde doelstellingen. • Je bent stressbestendig en kan snel en correct werken, ook onder tijdsdruk. • Je bent bijzonder creatief en kan je creatieve ideeën implementeren in een werkbare lay-out voor een populaire krant. • Je beschikt over een uitgebreide ervaring met de programma's InDesign, Illustrator en Photoshop. • Je bent vlot in de omgang en flexibel qua uurrooster en werkregeling.

Wij bieden je

Een uitdagende functie in een boeiend mediabedrijf met marktleiderspositie. Je kan rekenen op een aantrekkelijk salaris aangevuld met extralegale voordelen. Je plaats van tewerkstelling is Groot-Bijgaarden.

Klaar voor de job van je leven?

Aarzel niet en stuur je sollicitatie met gedetailleerd C.V. vóór 31 oktober 2010 naar personeelsdienst, t.a.v. Peter Boon, Gossetlaan 30, 1702 Groot-Bijgaarden, of via e-mail naar: jobs.vlaamsekranten@corelio.be

Het Nieuwsblad